

Openingstekst:

Hij was een straatschoffie; een wees. Hij bedelde, maar ongelukkig was hij niet. Hij kon namelijk goed jongleren! Dat deed hij iedere dag bij de groentekraam. Met sinaasappels én met komkommers. De groenteman kreeg klanten en Giovanni een sinaasappel. Op een dag zag Giovanni op het plein een troep kunstmakers. 'Dat wil ik ook!' Hij trok de baas mee en liet hem zien hoe hij jongleerde. En: hij mocht mee! Verkleed als clown, kreeg hij een eigen act met echte ballen en echte kegels. Het ging zo goed dat hij voor zichzelf begon. Hij trok rond en maakte iedereen vrolijk. Altijd sloot hij af met een act met ballen in de kleuren van de regenboog en als laatste een gouden bal. 'De zon in de hemel!', riep hij dan. Op een dag deelde hij onderweg zijn brood met twee monniken. Ze raakten aan de praat. De monniken vertelden dat hun stichter, broeder Franciscus, zei dat iedereen leeft ter ere van God. 'Jij ook!' 'Ja, jullie geleerde mensen. Ik? Ik gooi met ballen om mensen vrolijk te maken.' 'Dan dien jij God ook!' 'Nou, hmm... Zeg, ik ga.' Zo leefde Giovanni jaar in jaar uit. Toen hij ouder werd, zeiden de mensen steeds vaker: 'Oh, jou hebben we al gezien.' Toen hij op een dag de gouden bal liet vallen, lachten ze hem uit. 'Tijd om te stoppen', dacht Giovanni. Hij deed zijn spullen in een zak en vertrok. Voortaan bedelde hij weer. Toen hem dat te zwaar werd, trok hij naar zijn geboortestad. Laat in de avond, glipte hij daar een kerk in. Bij een beeld van een vrouw en een kind, brandden nog wat kaarsen. Giovanni keek verbaasd naar het kind. 'Waarom lach jij niet? Hé, zal ik jou aan het lachen maken?' Giovanni jongleerde. Toen hij, tot slot zijn ballen pakte, zag broeder Portier hem. Giovanni merkte niets. 'Wat doet die zwerver? Ballen? Bij Maria en Jezus?' Hij rende naar de abt. Toen ze terugkwamen, vonden ze de zwerver op de grond. Dood. Rondom hem zijn ballen. Vader Abt boog zich over de zwerver. 'Ach, dat is Giovanni. Hij heeft veel mensen opgevrolijkt!' De abt keek op naar de portier. Deze wees met open mond naar Maria en Jezus. De abt keek ook. Maria lachte! En Jezus? Hij lachte ook, met in zijn knuistjes een gouden bal.

Uit: www.beleven.org. Bewerking: D. van Keulen

Foto Desirée van Keulen

Lezing: 1 Korintiërs 12: 4-7 (NBV)

Er zijn verschillende gaven, maar er is één Geest; er zijn verschillende dienende taken, maar er is één Heer; er zijn verschillende uitingen van bijzondere kracht, maar het is één God die ze allemaal en bij iedereen teweegbrengt. In iedereen is de Geest zichtbaar aan het werk, ten bate van de gemeente

Overweging

Wij, als geloofsgemeenschap, buigen ons -al voor de vijfde keer- over een paar regels van een bijna 2000 jaar oude brief, die niet aan ons is gericht. Dan is de voor de hand liggende vraag: waarom doen we dat in vredesnaam? Kunnen we nog wat met die brief? De brief is voor de nog kleine, jonge christengemeenschap in Korinthe. Afzender Paulus.

Korinthe is in die tijd een Romeinse kolonie; een multiculturele stad. De jonge geloofsgemeenschap moet overeind blijven in een lastig spanningsveld: Joden die niet geloven dat Jezus van Nazareth de

Messias is; 'anders gelovigen' die in meerdere goden geloven; die niet uit de voeten kunnen met een religieuze groepering die beweert dat er maar één God is, namelijk die van hen.... En de Romeinse overheid die geen behoefte heeft aan verstoring van de openbare orde door conflicten tussen verschillende religieuze groeperingen in de stad.

En dan wij... ook wij functioneren in een multiculturele omgeving. Wij, als de Ekklesia, willen ook overeind blijven in een maatschappij waarin christen zijn veel minder vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd is onze wereld veel groter geworden: die hele wereld komt bij ons binnen. En, de Ekklesia zelf mag dan betrekkelijk jong zijn, we kunnen staan op de schouders van 2000 jaar Christendom, verspreid over de hele wereld. We kunnen ons laten inspireren door alle mensen van goede wil, die voor ons herkenbare idealen hebben.

Dus ja, er zijn overeenkomsten, maar ook verschillen.

In de gemeenschap van Korinthe zijn discussies ontstaan: niet iedereen staat precies eender in dat prille geloof. En: niet alle gelovigen gedragen zich even 'voorbeeldig'. Het bewaren van de eenheid en een onbesproken reputatie zijn in de woelige omgeving die Korinthe vormt, van groot belang voor het voortbestaan.

Dat is de reden dat Paulus deze brief schrijft. Hij reikt vanuit zijn zeer stellige visie de gelovigen een 'overlevingsstrategie' aan. Dat doet hij, mijns inziens, zeer handig:

- hij benadrukt dat iedere gelovige bijdraagt aan de geloofsgemeenschap
- hij wijst (elders in zijn brief) op het belang van een 'voorbeeldig' leven
- hij erkent alle gaven, hoe verschillend ze ook mogen zijn
- al die gaven zijn er voor de eigen gemeenschap
- en (zo zegt Paulus) al die verschillende gaven komen voort uit dezelfde Geest.

Dat laatste hamert hij er zo'n beetje in. 'De Nieuwe Bijbel Vertaling' vertaalt: één Geest, één Heer, één God. In het Grieks staat er: dezelfde Geest, dezelfde Heer, dezelfde God. Paulus wijst daarmee ongetwijfeld op de verschillende visies op het christelijke geloof binnen de gemeenschap. Ze komen uit één bron. Maar misschien klinkt hier ook in door dat de gemeenschap omgeven is door mensen die in allerlei andere, verschillende goden geloven.

Kunnen wij nog wat met die strategie van Paulus? Dat denk ik wel:

- het blijft belangrijk dat iedereen binnen de gemeenschap kan bijdragen;
 - dat alle gaven, hoe verschillend ook, bijdragen aan de gemeenschap;
 - in ieder van ons, zegt Paulus, is dezelfde Geest werkzaam;
- Daarmee is iedereen waardevol en verdient ieders' bijdrage het respect van de andere gelovigen.

Eén van de gaven van de Geest, is – het dienen-. Maar wat bedoelt Paulus daar precies mee? Helaas, het staat er niet.

Paulus noemt in één adem: 'verschillende gaven, het dienen en bijzondere krachten'. Daarna benoemt hij een aantal specifieke gaven, die zich niet gemakkelijk laten indelen in de drie genoemde groepen. Dat zal waarschijnlijk ook niet Paulus' bedoeling zijn geweest. Het zal vast ook geen uitputtende lijst zijn. Denk maar aan zijn brief aan de Galaten. Daar schrijft hij over de vrucht van de Geest, zoals liefde en geloof. Ook die passage kunnen we hier mee laten klinken. Hij zal in de brief aan de Korintiërs een aantal voorbeelden genoemd hebben: gaven die hij op dat moment relevant vindt, vermoed ik.

Aan de term 'dienen' kunnen lastige associaties kleven. Tenminste zo vergaat het mij. Associaties waarin macht een rol speelt. Denkt u maar aan een tot slaaf gemaakte die gedwongen wordt zijn 'heer' te dienen. Of, moderner, een werknemer die in dienst genomen wordt door een werkgever. Ondanks vakbonden en rechters, trekt een werknemer in een conflict al snel aan het kortste eind.

Dát 'dienen' is al snel de taak van bepaalde groepen mensen: mensen uit een ander land of iets dat bijvoorbeeld meer de taak zou zijn van vrouwen dan van mannen. Over dát 'dienen' gaat het hier zeker niet. Van Paulus is immers de uitspraak dat er in Christus geen onderscheid is tussen slaaf en heer, Jood en Griek, man en vrouw. Al was de dagelijkse praktijk natuurlijk – ook voor hem – weerbarstig. Maar het ideaal, het streven naar het opheffen van dat onderscheid was er wel.

Het Grieks gebruikt het woord 'diakonoon'. U hoort hierin ongetwijfeld de term diaconie. Is het dan een werkgroep diaconie? Een werkgroep Kerk en Wereld? Dat vermoed ik niet. Het dienen in deze brief gaat over het dienen van en daarmee helpen in stand houden van de eigen gemeenschap. Niet over het dienen van groepen mensen buiten de gemeenschap met behulp van geld en als gebaar van solidariteit. Gaat het over het dienen, de diaconie voor andere gelovigen binnen de gemeenschap? Dat kan. Of gaat het hier dan om gelovigen die het functioneren van de gemeenschap mogelijk maken, een 'Werkgroep Diensten'? Dat zou zomaar kunnen. Maar, Paulus geeft – zoals gezegd – geen toelichting op dat dienen.

In elk geval wordt het dienen in één adem genoemd met de verschillende gaven en de bijzondere krachten. Ook het dienen vindt zijn oorsprong in dezelfde Geest, dezelfde Heer, dezelfde God. De gave van 'het dienen' is van een zelfde belang als de andere gaven.

In de voorbereiding op deze viering vroeg ik aan wat mensen: aan welk Bijbelverhaal denk jij bij het woord dienen? (...) Eén iemand kwam met het verhaal van Martha en Maria: de één luistert naar Jezus, de ander zorgt voor eten en drinken. Wie dient hier en ... wie dient wie? Omdat de één zorgt voor eten en drinken, kan de ander naar Jezus luisteren. Zelf dacht ik aan het verhaal waarin Jezus de voeten wast van zijn discipelen: de meester dient zijn leerlingen. De verhoudingen worden omgekeerd. Mogelijk denkt u nu ook aan Paus Franciscus die de voeten van gevangenen waste.

Mij schoot ook nog het verhaal te binnen dat u vanmorgen hoorde: Giovanni dient – volgens de bedelmonniken van Franciscus en volgens vader Abt – God door de mensen vrolijk te maken. Wat een speelse manier van dienen! Tot slot noemde iemand de tekst in Mattheus waarin Jezus zegt: 'Ik ben niet gekomen om te heersen, maar om te dienen.'

Woorden waar je sommige heersers graag mee om de oren zou willen slaan, al is dat misschien niet zo christelijk.... Hoewel, Paulus kan ook flink van leer trekken. En Jezus slaat de geldwisselaars de tempel uit.

Het dienen dat Jezus voorleeft, is het dienen van de ander. Dat dienen gaat over 'de minste mens een naaste zijn'.

Terug naar onze eigen geloofsgemeenschap. Moeten wij, als geloofsgemeenschap, de eenheid bewaren om als club te overleven? Onze situatie is toch echt wel anders dan die van een eerste Christengemeenschap. Zijn we niet meer gebaat bij 'verbondenheid' dan bij eenheid – een eenheid die anderen kan buitensluiten –? Verbondenheid onderling én met alle mensen van goede wil van over de hele wereld? Ik zie die verbondenheid in het beeld van Jan Halin (...). Iedereen is erin met elkaar verbonden. Wij kunnen ons zelf zien staan op de schouders van Christenen door 2000 jaren heen. Op de schouders van zovele andere inspirerende, voorbeeldig levende mensen. Het licht speelt door het beeld heen. Of is het de Heilige Geest die erdoorheen waait? Ik ben benieuwd wat u verbeeld ziet, ook in relatie tot de Ekklesia.

Hoe horen wij dat 'dienen' binnen Ekklesia? Als een gave van de Geest? Dezelfde Geest die in ieder van ons werkzaam is, via de ene gave of de andere? En hoe verstaan wij het dienen binnen en buiten onze geloofsgemeenschap?

Paulus was er op uit de gemeente in Korinte te dienen met zijn advies. Tegelijkertijd stelde hij zichzelf in dienst van zijn geloof door het aantal mensen dat wilde leven als Jezus van Nazareth, te vergroten.

Hoe is dat voor ons als Ekklesia? We maken ons zorgen over een krimpend leden aantal. We maken ons zorgen over voldoende geld om onze vieringen voort te kunnen zetten en we verdiepen ons in onze Public Relations. Dat doen we om onze gemeenschap in stand te houden. Dat is onze realiteit. Maar dat in stand houden moet -denk ik- geen doel op zich zijn. Eerder een middel, om in het verlengde van Paulus en andere apostelen, meer bekendheid te geven aan de voorbeeldige levenswijze van Jezus.

Door als gemeenschap en individu te proberen rechtvaardiger te leven om zo een rechtvaardiger samenleving realiteit te laten worden. Want dat is wat Jezus ons voorleefde. Daarvoor heeft ieder van ons, volgens Paulus, een gave gekregen. Misschien zouden we daarin onze groei kunnen zoeken: groeien in de gaven van Geest, groeien in het zien van diezelfde Geest die werkzaam is in ieder ander die bijdraagt met zijn of haar eigen gaven. Groeien in het dienen van de ander en elkaar. Misschien dat zo de droom van een eerlijke wereld waarheid wordt en niet alleen maar een mooie droom blijft. Moge het zo worden, steeds meer.

Slottekst:

Wanneer jij zegt: 'Geen waarheid, maar een droom',
dan antwoord ik:
'Een waarzeggende droom.'

Ida Gerhardt

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl